

Військовий інститут

**Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Кафедра військової політології

**Тема 3. Організація Морально-психологічного
забезпечення бойової підготовки у підрозділі.**

**Заняття 1. Морально-психологічне забезпечення бойової
підготовки у підрозділі.**

Навчальна та виховна мета

Сформувати у слухачів уявлення про роль, місце і сутність бойової підготовки підрозділу (частини).

Розглянути основні вимоги щодо організації бойової підготовки у підрозділі (частині).

Сприяти формуванню у слухачів, відповідальності за виконання завдань морально-психологічного забезпечення бойової підготовки у підрозділі (частині).

Навчальні питання

1

- Система морально-психологічної підготовки особового складу в процесі бойової підготовки особового складу підрозділу (частини).

2

- Алгоритм діяльності заступника командира підрозділу з морально-психологічного забезпечення щодо організації та проведення морально-психологічного забезпечення бойової підготовки.

Навчальна література

1. Конституція України. - К., 1996. – 80 с.
2. Статути Збройних Сил України. – К.: Варта, 1999.
3. Воєнна доктрина України. / Указ Президента України № 555/2015 від 24 вересня 2015 року
4. Про Стратегічний оборонний бюлетень України. / Указ Президента України № 240/2016 від 6 червня 2016 року.
5. Про Стратегію національної безпеки України. / Указ Президента України № [287/2015](#) від 26 травня 2015 року.
6. Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України. / Указ Президента України №92/2016 від 14 березня 2016 року.
7. Наказ МО України від 22 червня 2015 № 95 “Про Концепцію підготовки Збройних Сил України”.
8. Наказ ГШ ЗС України від 22.05.17 р. № 183 “Про затвердження Положення про структури морально-психологічного забезпечення у Збройних Силах України”.
9. Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 27 квітня 2018 року № 173 ДСК.
0. Організаційно-методичні вказівки щодо організації морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України у 2020 році.
1. Бойовий статут механізованих та танкових військ Сухопутних військ Збройних Сил України. Частина II. Батальйон, рота. МО України, 2016.
2. Руснак І. С. Методологічні засади створення інтегрованої навчально-тренувальної системи оперативної та бойової підготовки військ.
3. Коупленд Н. Психология и солдат / Пер.с англ. – М.,1958.

**Існуючі загрози
національній безпеці
України з боку
Російської Федерації**

Складна воєнна і суспільно-політична обстановка в зоні проведення ООС в окремих районах Донецької і Луганської областей, в тимчасово окупованій АРК

**Вимагають
вдосконалювати
навички та вміння
ведення бойових
дій у складі
підрозділів
(тактичних груп).**

Для успішного застосування Збройних Сил
необхідно постійно підтримувати їх

Боездатність

**Бойову
ГОТОВНІСТЬ**

**Мобілізаційну
ГОТОВНІСТЬ**

Бойова здатність Збройних Сил визначається можливістю успішно вести бойові дії в будь-яких умовах обстановки

Вона забезпечується:

Відповідністю

організаційної структури і технічного оснащення військ (сил) їх призначенню

укомплектованістю

військ (сил) особовим складом, зброєю та військовою технікою

наявністю запасів матеріальних засобів

організаторськими якостями командного складу

бойовим вишколом і злагодженістю підрозділів, військових частин, з'єднань і об'єднань, органів управління

згуртованістю, високим морально-психологічним станом військ (сил)

організованістю та дисциплінованістю особового складу, організацією надійного управління військами (силами)

**Система
підготовки
Збройних Сил
включає
сукупність
функціонально
пов'язаних
підсистем, що
взаємодіють
між собою з
метою
забезпечення
досягнення
мети
підготовки, а
саме:**

управління підготовкою

об'єкти підготовки

**забезпечення
підготовки**

**навчально-виховні
заходи**

**морально-психологічне
забезпечення**

Види підготовки Збройних Сил України

Оперативна підготовка

Бойова підготовка

Підготовка резервів

**Підготовка у
ВВНЗ (ВНП
ЗВО), наукових
установах та
навчальних
центрах**

Колективна підготовка органів військового управління

Колективна підготовка штабів, військових частин і підрозділів

Колективна підготовка органів військового управління (штабів) оперативного рівня, штабів тактичної ланки, об'єднань (з'єднань), військових частин і підрозділів резерву

Індивідуальна підготовка генералів та офіцерів органів військового управління

Індивідуальна підготовка офіцерів, старшин, сержантів та солдатів штабів, військових частин і підрозділів ланки тактичного рівня

Індивідуальна підготовка генералів та офіцерів органів військового управління (штабів) оперативного рівня резерву, офіцерів, старшин, сержантів і солдатів тактичної ланки резерву

**підготовка у
ВВНЗ
(ВНП ЗВО),
наукових
установах та
навчальних
центрах
складається
з:**

підготовки у ВВНЗ (ВНП ЗВО),
що передбачає підготовку військових фахівців
(курсантів, слухачів) за відповідними рівнями
вищої освіти та індивідуальну підготовку
офіцерів, сержантів і солдатів постійного
складу ВВНЗ (ВНП ЗВО);

підготовки у наукових установах,
що передбачає підготовку науково-педагогічних
і наукових працівників для ВВНЗ (ВНП ЗВО) та
наукових установ та індивідуальну підготовку
офіцерів, сержантів і солдатів постійного
складу наукових установ;

підготовки у навчальних центрах,
що передбачає підготовку, перепідготовку
та підвищення кваліфікації змінного складу
навчальних центрів та індивідуальну
підготовку офіцерів, сержантів і солдатів
постійного складу навчальних центрів

Перше питання

Система морально-психологічної підготовки особового складу в процесі бойової підготовки особового складу підрозділу (частини)

Основний нормативний документ з питань організації окремих складових підготовки

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 22 лютого 2016 року N 95

**Про затвердження Концепції
підготовки Збройних Сил України**

Міністр оборони України
генерал армії України

С. Т. Полторак

Ця Концепція визначає мету, принципи, складові підготовки, яка планується і проводиться в органах військового управління, військах (силах) бойового складу та резервів, а також у ВВНЗ (ВНП ЗВО), наукових установах та навчальних центрах в особливий період та у мирний час з урахуванням досвіду застосування військ (сил) у антитерористичній операції (ООС) і участі в заходах міжнародного військового співробітництва.

Визначені у Концепції основні положення є підґрунтям для реалізації вимог Воєнної доктрини України щодо поглиблення співпраці з НАТО та досягнення до 2020 року повної сумісності ЗС України з відповідними силами держав – членів НАТО. Стандарти підготовки НАТО є основою для впровадження (розроблення) стандартів з підготовки та інших регламентуючих, організаційних, програмних документів, спрямованих на удосконалення окремих складових підготовки ЗС України, їх форм і методів

Підготовка Збройних Сил України

це **організований** за єдиним замислом і планом **процес** навчання і виховання усіх категорій військовослужбовців, **підготовки (злагодження)** органів управління (штабів), військових частин (кораблів), установ та організацій **з метою досягнення** їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період

Складові (види) підготовки Збройних Сил України

**Оперативна
підготовка**

**Бойова
підготовка**

**Підготовка
резервів**

**підготовка у
ВВНЗ (ВНП
ЗВО), наукових
установах та
навчальних
центрах**

Колективна
підготовка
органів
військового
управління

Колективна
підготовка штабів,
військових частин
і підрозділів

Колективна
підготовка
органів
військового
управління
(штабів)
оперативного
рівня, штабів
тактичної
ланки, об'
єднань (з'
єднань),
військових
частин і
підрозділів
резерву

Індивідуальна
підготовка
генералів та
офіцерів
органів
військового
управління

Індивідуальна
підготовка
офіцерів, старшин,
сержантів та
солдатів штабів,
військових частин і
підрозділів ланки
тактичного рівня

Індивідуальна
підготовка
генералів та
офіцерів органів
військового
управління
(штабів)
оперативного
рівня резерву,
офіцерів,
старшин,
сержантів і
солдатів тактичної
ланки резерву

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 22 лютого 2016 року N 95

Про затвердження Концепції
підготовки Збройних Сил України

Міністр оборони України
генерал армії України

С. Т. Полторак

ст. 1.3 наказу МО України № 95 від 22.02.2016

Бойова підготовка

це цілеспрямований та організований процес навчання і виховання військовослужбовців (офіцерів, сержантів і старшин, солдатів) та підготовки (злагодження) органів військового управління (штабів) тактичного рівня, а також екіпажів, розрахунків, обслуг, команд, підрозділів, військових частин (кораблів) **з метою** досягнення їх готовності до виконання завдань за призначенням як у мирний час, так і в особливий період

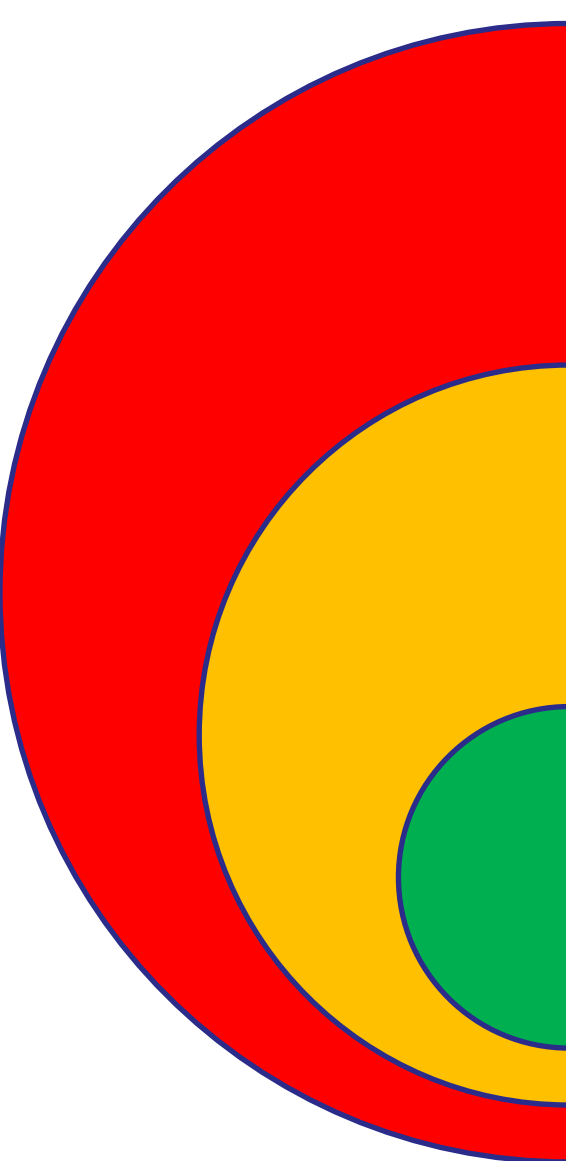
Бойова підготовка є основним змістом повсякденної діяльності командирів у мирний час

Напрямок бойової підготовки визначається принциповими положеннями **Воєнної доктрини України щодо будівництва і підготовки Збройних Сил України з урахуванням її оборонного характеру**

Бойова підготовка базується на науковій основі з використанням останніх досягнень науки і техніки, військової теорії, педагогіки, а також досвіду останніх війн, військових конфліктів і проведених навчань, в тому числі і під час проведення **АТО та ООС, з урахуванням будівництва, організації, форм і технічного оснащення як Збройних Сил України, так і збройних сил сусідніх економічно розвинутих країн**

Система бойової підготовки

- це сукупність функціонально пов'язаних підсистем, що взаємодіють між собою для досягнення визначеної мети бойової підготовки

Система бойової підготовки включає індивідуальну та колективну підготовку військовослужбовців частин, командирів, органів управління (штабів), навчальну матеріально-технічну базу (НМТБ).

Система включає в себе багато взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, які орієнтовані на виконання головного завдання; управління системою має ієрархічну структуру; здійснюється взаємодія із зовнішнім середовищем тощо

В системі бойової підготовки

військовослужбовці набувають знання, уміння і навички, які необхідні для вирішення завдань бойової і мобілізаційної готовності,

а також здійснюється підготовка та злагодження підрозділів і частин для успішного виконання завдань щодо бойового призначення в найскладнішій обстановці сучасного загальновійськового бою

Зміст і функціонування системи бойової підготовки залежить від таких факторів:

поява нової високоточної зброї і бойової техніки;

зміна організаційно-штатної структури військ;

удосконалення існуючих і поява нових способів ведення бойових дій;

поява нового терміну «гібридна війна» та агресія РФ проти України;

оперативно-тактичне призначення військ;

фізико-географічні умови оперативного напрямку;

матеріально-технічне забезпечення тощо.

Головний зміст бойової підготовки

1

- підготовка, безпосереднє удосконалення і постійне підтримання високої мобілізаційної готовності підрозділів, частин і з'єднань до проведення активних і рішучих бойових дій в умовах застосування сучасних засобів збройної боротьби, забезпечення високої боєздатності; виховання особового складу в дусі вірності військовій присязі та патріотизму;

2

- виконання вимог статутів і постійної готовності до захисту незалежності України;

3

- підвищення ефективності і якості підготовки особового складу, здатного досконало володіти зброєю, бойовими і технічними засобами, уміло діяти у складних умовах ведення бойових дій;

Головний зміст бойової підготовки

4

- безперервне удосконалення методів організації взаємодії підрозділів, частин і з'єднань під час ведення бойових дій;

5

- визначення ефективності способів бойового застосування озброєння і техніки;

6

- підготовка і бойове злагодження підрозділів та забезпечення їх дій у різноманітних видах бою;

7

- вивчення та освоєння організаційної структури, озброєння і техніки, тактики дій вірогідного противника.

Основні завдання бойової підготовки

Підтримання готовності військових частин (підрозділів) на рівні, що забезпечує виконання завдань за призначенням

Оволодіння військовослужбовцями військово-обліковою і суміжною спеціальностями, підготовка їх до виконання обов'язків за посадовим призначенням у повсякденній діяльності та в умовах ведення бойових дій, виконання інших завдань як самостійно, так і в складі підрозділів

Опанування особовим складом новими зразками озброєння і військової техніки, набуття знань і вмінь щодо їх експлуатації та підтримання у готовності до застосування, дотримання вимог безпеки

Удосконалення польового, повітряного та морського вишколу військовослужбовців

Основні завдання бойової підготовки

Набуття офіцерським і сержантським (старшинським) складом професійних знань і вмінь, розвиток командирських якостей, методичної майстерності щодо навчання та виховання особового складу, управління підрозділами, військовими частинами (підрозділами) під час виконання визначених завдань

Злагодження управлінь військових частин (штабів, підрозділів), військових частин (підрозділів)

Виховання у особового складу високих морально-бойових якостей, відданості та почуття відповідальності за захист Батьківщини

Досягнення готовності військових частин (підрозділів) виконувати завдання у складі міжвидових угруповань та у міжнародних миротворчих операціях;

Підготовка резервістів

Пошук і дослідження нових форм і способів ведення бойових дій.

**Основні
принципи
бойової
підготовки**

науковість, тісний зв'язок теорії з практикою;

максимальне наближення навчання до умов бойової діяльності (тісний зв'язок бойової підготовки із завданнями підвищення бойової готовності військ і вимогами сучасної війни);

урахування досягнень педагогіки, психології, перспективи розвитку військової справи;

особисте навчання кожним командиром (начальником) своїх підлеглих у системі бойової підготовки;

системний (комплексний) підхід у керівництві бойовою підготовкою;

поєднання централізму в керівництві бойовою підготовкою з широким виявленням творчої ініціативи підлеглих.

Складовими
бойової
підготовки є:

Одиночна (індивідуальна)
підготовка
військовослужбовців (у тому
числі і резервістів)

професійна підготовка
офіцерського та сержантського
складу

підготовка
військових
частин
(підрозділів),
що являє
собою
процес
колективної
підготовки

підготовка
управління
військової
частини
(штабів
підрозділу)

Індивідуальна

- це процес навчання особового складу з метою надання знань, умінь та практичних навичок на індивідуальному рівні необхідних для виконання обов'язків за посадою в бою, у діях при озброєнні та на військовій техніці, опанування ними суміжних спеціальностей, а також виконання завдань в повсякденній діяльності.

В основу індивідуальної підготовки військовослужбовців повинно бути покладено проведення занять з максимальним використанням тренажерів та тренажерних комплексів.

підготовка

Індивідуальна

Одиночна підготовка військовослужбовців розпочинається з прибуттям їх до підрозділів (навчальних центрів) та **ВКЛЮЧАЄ:**

- початкову підготовку

- підготовку за військово-обліковою спеціальністю.

підготовка

Початкова підготовка проводиться як в навчальних центрах (підрозділах) так і у підрозділах військових частин після прибуття молодого поповнення

В ході початкової підготовки особовий склад вивчає

- загальні обов'язки військовослужбовців та обов'язки солдата (матроса) в бою,

- матеріальну частину стрілецької зброї, прийоми і правила стрільби із неї,

- опановує вміннями користування засобами індивідуального захисту та в діях при застосуванні зброї масового ураження,

- засвоює первинні вміння дій на полі бою.

Початкова підготовка закінчується виконанням початкових вправ стрільб зі стрілецької зброї та прийняттям Військової присяги, здійснюється розподіл особового складу за спеціальностями.

Професійна підготовка офіцерського і сержантського (старшинського) складу, у тому числі резервістів

проводиться з метою підвищення теоретичних знань і удосконалення практичних навичок, командирських якостей зазначених категорій для виконання своїх функціональних обов'язків як в мирний час, так і в особливий період.

Професійна підготовка - це система заходів військовою навчання і виховання щодо надання та удосконалення теоретичних знань і практичних вмінь, професійних якостей офіцерського, сержантського (старшинського) складу.

Основні завдання професійної підготовки

засвоєння законодавства України у сфері оборони, основ зовнішньої і внутрішньої політики, Воєнної доктрини України, нормативних документів Міністерства оборони України та Генерального штабу ЗС України, видів ЗС України, досвіду застосування військ (сил);

підготовка до виконання своїх функціональних обов'язків завдань взаємозаміни та на посадах на одну-дві ступені вище

виховання лідерських якостей

Основні завдання професійної підготовки

підвищення методичної майстерності у навчанні підлеглих

вдосконалення вмінь застосування озброєння і військової техніки;

вивчення збройних сил інших держав, основ миротворчої діяльності, структур і порядку функціонування багатонаціональних штабів, основ військових аспектів міжнародного права, військової педагогіки та психології;

вивчення та впровадження передового досвіду і нових інформаційних технологій в практику навчання та виховання.

**Основні
форми
навчання
офіцерів,
сержантів
(старшин) є
колективна та
індивідуальна
підготовка**

для колективної підготовки – тренування (роздільні, спільні, командно-штабні, мобілізаційні); навчання (командно-штабні, командно-штабні мобілізаційні, мобілізаційні, тактичні, тактико-спеціальні, льотно-тактичні, корабельні, корабельні комплексні, корабельні тактичні, базові тощо); воєнні ігри; заняття (теоретичні; практичні – тактичні, тактико-спеціальні, тактико-стройові, інструкторсько-методичні тощо); навчальні збори (збори на рейдах, збори-походи кораблів);

для індивідуальної підготовки – курсова підготовка, збори, заняття з визначених програмами індивідуальної підготовки за предметами навчання (лекції, семінари, практичні та групові заняття, групові вправи, літучки, тренування тощо), стажування, самостійна робота, контрольні заходи тощо.

Методи підготовки Збройних України

- словесно-наочний

1

- вправ

2

- тренувальний

3

- ситуативно-
пізнавальний

4

- пошуковий

5

- творчий

6

п. 2.3 наказу МО України
№ 95 від 22.02.2016

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 22 лютого 2016 року N 95

Про затвердження Концепції
підготовки Збройних Сил України

Міністр оборони України
генерал армії України

С. Т. Полторак

Словесно-наочний метод

Це систематичне та послідовне доведення керівником навчального матеріалу, показу (демонстрації) предметів, що вивчаються для отримання тими, хто навчається, нових знань та формування відповідної уяви.

Застосовується переважно під час курсової підготовки, проведення занять з предметів навчання тощо; вправ – у багаторазовому виконанні простих (нескладних) дій під наглядом керівника, для закріплення отриманих знань та формування у тих, хто навчається, необхідних навичок. Застосовується переважно під час проведення занять з предметів навчання, тренувань тощо.

Тренувальний (репродуктивний) метод

Це виконання комплексних дій, у відповідності з визначеним керівником заняття алгоритмом (завчасно встановленим порядком), для формування необхідних умінь та навичок з метою забезпечення якісного злагодження військово-організаційних структур.

Застосовується переважно під час курсової підготовки, проведення занять з предметів навчання, тренувань, навчань тощо.

Ситуативно-пізнавальний метод

Це проведення розгляду та обговорення реальних (імовірних) воєнних дій (їх оперативних або тактичних епізодів), ознайомлення з досвідом управління військами (силами) у воєнних конфліктах та розвитку навиків інформаційно-аналітичної діяльності.

Застосовується переважно під час курсової підготовки.

Пошуковий (евристичний) метод

Це самостійний пошук тими, хто навчається, інформації (оптимального варіанту дій) за напрямом, який визначив безпосередній начальник (керівник) для здобування додатково необхідних знань (виконання отриманого завдання).

Застосовується переважно під час командно-штабних навчань (тренувань).

Творчий (дослідницький) метод

Це самостійний пошук шляхів розв'язання проблемної ситуації (виконання поставленого завдання) для здобування глибоких та всебічних знань з використанням творчих та нестандартних підходів.

Застосовується переважно під час воєнних ігор, командно-штабних навчань.

Підготовка управління військової частини (підрозділу)

полягає у проведенні навчального процесу з метою підтримання їх високої бойової готовності, вдосконалення злагодженості, оперативності та організованості у роботі в цілому, як органу управління, та підвищення рівня особистої підготовки посадових осіб щодо управління підпорядкованими військовими частинами (підрозділами) під час виконання завдань за призначенням.

Підготовка управлінь військових частин (штабів підрозділів) система навчальних заходів щодо навчання ефективному виконанню завдань управління військовими частинами і підрозділами в мирний час та особливий період.

**Завдання
підготовки
управлінь
військових
частин
(штабів
підрозділів)**

**удосконалення знань службових осіб
з теорії воєнного мистецтва**

**вироблення твердих вмінь з
планування бою та організації його
всбічного забезпечення**

**злагодження управлінь військових
частин (штабів підрозділів) у роботі по
управлінню військовими частинами
(підрозділами)**

**вивчення, засвоєння досвіду ведення
сучасних війн та збройних конфліктів,
навчань з метою його впровадження в
практику навчання військ (сил)**

Підготовка військових частин (підрозділів)

- це навчальний процес колективної підготовки військовослужбовців, який заснований на послідовному злагодженні військових частин (підрозділів) з метою досягнення високого рівня їх готовності до виконання бойових та інших завдань і забезпечення бойових дій у будь-яких умовах обстановки відповідно до їх призначення.

Для підвищення ефективності заходів підготовки у складі військової частини (підрозділу) її проведення планується лише за умов, якщо співвідношення штатної чисельності особового складу мирного часу до штатної чисельності особливого періоду не менше ніж 70 % та за списком не менше ніж 60 % від штату мирного часу.

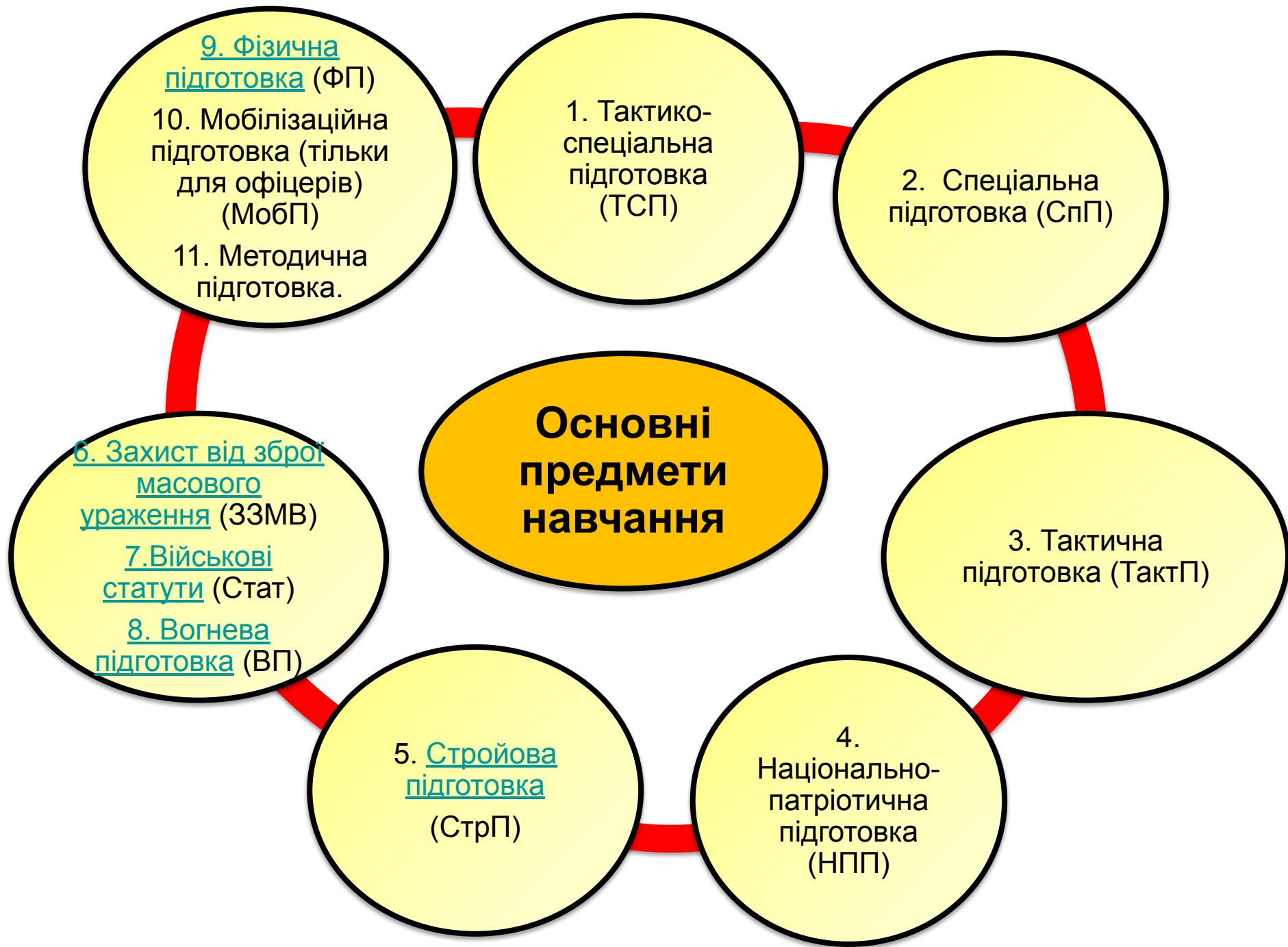
Залежно від видів, родів військ предмети бойової підготовки можуть розрізнятися.

Основні

Неосновні

Специфічні

Предмети бойової підготовки

Основні предмети навчання

1. Тактико-спеціальна підготовка (ТСП)

2. Спеціальна підготовка (СпП)

3. Тактична підготовка (ТактП)

4. Національно-патріотична підготовка (НПП)

5. Стройова підготовка (СтрП)

6. Захист від зброї масового ураження (ЗЗМВ)

7. Військові статuti (Стат)

8. Вогнева підготовка (ВП)

9. Фізична підготовка (ФП)
10. Мобілізаційна підготовка (тільки для офіцерів) (МобП)
11. Методична підготовка.

Неосновні предмети навчання

1. Військова
топографія
(для всіх підрозділів,
окрім воєнно-
топографічних)

2. Інженерна
підготовка
(для всіх військ,
окрім інженерних)

3. Автомобільна
підготовка
(для всіх військ, окрім
автомобільних)

4. Засоби зв'язку
(крім військ зв'язку)

5. Розвідувальна
підготовка
(крім
розвідпідрозділів)

Специфічні предмети навчання

В окремих видах чи родах військ можуть бути специфічні, притаманні лише підрозділам цих військ, предмети бойової підготовки

- Парашутно-десантна підготовка (десантно-штурмові війська)

Гірська підготовка (гірська піхота Сухопутних військ)

Висновки до першого питання

Сучасна система бойової підготовки вимагає не стільки структурної, скільки змістовної перебудови організації бойової підготовки, у першу чергу – за рахунок внесення необхідних змін до нормативно-правових документів із врахуванням набутого практичного бойового досвіду, визначення чітких стандартів підготовки військ; проведення належного ресурсного забезпечення, розвитку навчальної матеріально-технічної бази; удосконалення методичного супроводу військ та широкого забезпечення військ сучасними навчально-тренувальними засобами.

Системі бойової підготовки притаманні всі ознаки складності будь-якої системи: включає багато взаємопов'язаних і взаємодіючих елементів, які орієнтовані на виконання головного завдання; управління системою має ієрархічну структуру; здійснюється взаємодія із зовнішнім середовищем тощо.

Бойова підготовка базується на науковій основі з використанням останніх досягнень науки і техніки, військової теорії, педагогіки, а також досвіду останніх війн, військових конфліктів і проведених навчань, в тому числі і під час проведення АТО, з урахуванням будівництва, організації, форм і технічного оснащення як Збройних Сил України, так і збройних сил сусідніх економічно розвинутих країн

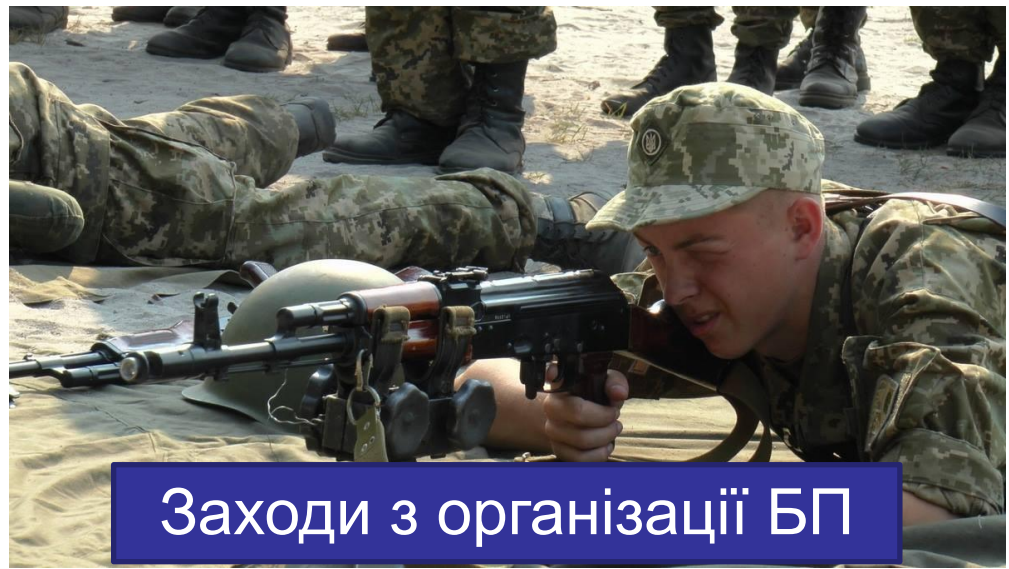

Друге питання

Алгоритм діяльності заступника командира підрозділу з морально-психологічного забезпечення щодо організації та проведення морально-психологічного забезпечення бойової підготовки

Під організацією бойової підготовки

розуміється діяльність командирів та штабів, яка направлена на детально продумане, сплановане та системне навчання особового складу військових частин та підрозділів. Вона організується у військовій частині, а проводиться в підрозділах.

Заходи з організації БП

- визначення завдань та вимог до бойової підготовки;

- побудова навчального процесу;

- розробка навчальних програм;

- планування навчального процесу;

- здійснення всебічного забезпечення бойової підготовки;

- організація контролю.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 22 лютого 2016 року N 95

Про затвердження Концепції підготовки Збройних Сил України

Міністр оборони України
генерал армії України

С. Т. Полторак

Організація бойової підготовки проводиться штабом частини на підставі рішення командира під його безпосереднім керівництвом та участю.

Нормативні документи з питань бойової підготовки встановлюють

порядок планування бойової підготовки (Інструкція з планування підготовки ЗС України (Частина II, тактичний рівень);

організації та проведення заходів бойової підготовки (Настанова з бойової підготовки ЗС України, настанови з бойової підготовки видів ЗС України, родів військ та спеціальних військ);

критерії оцінки та нормативи виконання завдань (вправ) з бойової підготовки (Збірник нормативів з бойової підготовки видів ЗС України, родів військ та спеціальних військ);

порядок оцінки підготовки (Методики перевірки та оцінки військових частин (підрозділів) видів ЗС України, родів військ та спеціальних військ).

Постановка завдань здійснюється командиром по предметам навчання, темам, та нормативам бойової підготовки. При цьому вказується:

- порядок проведення занять з усіма категоріями особового складу; терміни бойового злагодження;
- уточнення змісту тем занять та нормативів;
- які заняття, навчання та в яких підрозділах будуть проведені старшим начальником;
- порядок проведення польових виходів.

Організація бойової підготовки має відмінності
в залежності від часу його проведення

В мирний час

**В особливий
період**

В особливий період

Підготовка організовується за стандартами підготовки **без циклів навчання та періодів підготовки** з урахуванням умов виконання завдань, укомплектованості органів військового управління та військових частин особовим складом, рівня їх навченості, оперативного (бойового) призначення, стану, укомплектованості і справності озброєння та військової техніки, наявних запасів матеріально-технічних засобів.

Бойова підготовка організовується і проводиться згідно з вимогами «Настанови з бойової підготовки у ЗС України» та стандартами підготовки.

Підготовка Сухопутних військ, Високомобільних десантних військ, Сил спеціальних операцій ЗС України

організовується із
урахуванням виконання
бойових завдань та
особливостей підготовки
видів, родів військ та
спеціальних військ:

у тих, які виконують бойові завдання, – підвищення та недопущення зниження боєздатності з урахуванням умов оперативної обстановки, готовності до виконання визначених оперативних (бойових) завдань

у тих, які відновлюють боєздатність, – набуття (удосконалення) здатності виконувати оперативні (бойові) завдання з урахуванням рівня навченості, бойового досвіду, нових форм і способів ведення бою, укомплектованості і справності ОВТ, стандартів підготовки НАТО

у тих, які виконують завдання в пунктах постійної дислокації, – підтримання боєздатності з урахуванням готовності до виконання визначених бойових завдань в зоні (районі) бойового призначення та нарощування складу угруповань військ (сил)

Підготовка Повітряних Сил ЗС України (авіації, зенітних ракетних та радіотехнічних військ, спеціальних військ)

організується

згідно з курсами бойової підготовки (за родами авіації), програмами бойової підготовки родів військ та спеціальних військ з урахуванням несення бойового чергування в системі протиповітряної оборони держави та виконання бойових завдань в зоні (районі) бойового призначення.

Підготовка Військово-Морських Сил ЗС України організується

корабельного складу – з урахуванням технічного стану кораблів і суден забезпечення, термінів судноремонту і введення у бойовий склад нових зразків, несення бойового чергування та заходів міжнародного військового співробітництва;

військ берегової оборони – відповідно до порядку організації підготовки у Сухопутних військах ЗС України; морської авіації – відповідно до порядку організації підготовки у Повітряних Силах ЗС України.

Підготовка військових частин (підрозділів) оперативного (бойового), технічного, тилового та медичного забезпечення організується

з урахуванням виконання оперативних (бойових) завдань військами (силами), які входять до складу угруповань військ (сил), відновленням їх боєздатності шляхом практичного відпрацювання питань відновлення (ремонту) ОВТ та всебічного забезпечення.

Підготовка штабів та військових частин резервів

здійснюється їх формуваннями у відповідності з програмами бойового злагодження та методичними рекомендаціями під безпосереднім керівництвом командирів, штабів військових частин резервів.

Підготовка військових фахівців у ВВНЗ (ВНП ЗВО) здійснюється

для здобувачів вищої освіти – за перехідними навчальними планами, що враховують достроковий випуск військових фахівців відповідних спеціальностей (спеціалізацій), та відповідними робочими програмами навчальних дисциплін

Організація підготовки у ВВНЗ (ВНП ЗВО) та навчальних центрах регламентується наказами Міністерства оборони України та Генерального штабу ЗС України.

для осіб сержантського (старшинського) та рядового складу, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації та мають вищу освіту не нижче бакалавра – за програмою підготовки офіцерів

В мирний час

Підготовка організовується за стандартами підготовки з циклами навчання та періодами підготовки з урахуванням особливостей підготовки військових частин (підрозділів) родів військ та спеціальних військ видів ЗС України. Вона враховує дислокацію органів військового управління, військ (сил), їх вихід на полігони (навчальні центри) та залучення до несення бойового чергування і заходів міжнародного співробітництва.

Бойова підготовка організовується і проводиться згідно з вимогами «Настанови з бойової підготовки у ЗС України» та стандартами підготовки.

Підготовка Сухопутних військ, Високомобільних десантних військ, Сил спеціальних операцій ЗС України організовується за циклами навчання з трьома періодами підготовки

Базовий

Інтенсивний

Підтримуючий

Базовий період відновлення боєздатності

- підготовка (відновлення готовності) до бойового злагодження (відновлення та ремонт озброєння і військової техніки, проведення організаційних заходів, переміщення та укомплектування особовим складом, матеріально-технічними засобами), проведення курсової (зборової, фахової) підготовки, одиночної підготовки за модульним принципом, заходів бойового злагодження, відпустки військовослужбовців.

Інтенсивний (період інтенсивної підготовки)

- набуття (підтримання) здатності виконувати бойові завдання на полігонах (в районах зосередження, базових таборах), проведення тактичних (тактико-спеціальних) навчань, відпрацювання тактичних завдань на незнайомій місцевості зі здійсненням маршу у складі підрозділів, визначення рівня боєздатності, відпрацювання курсових завдань кораблями (катерами, судами забезпечення).

Підтримуючий

(період підтримання готовності до виконання завдань)

- виконання бойових завдань (у визначених районах, районах бойового чергування) на визначених рубежах (позиціях, блокпостах), несення бойового чергування, підтримання готовності до виконання завдань за призначенням.

**Тривалість періодів –
два місяці.**

Відповідно до рівня навченості особового складу, стану ОВТ та інших умов термін періодів підготовки може корегуватись (уточнюватись) відповідним начальником (командиром).

Підготовка Повітряних Сил ЗС України (авіації, зенітних ракетних, радіотехнічних військ та спеціальних військ)

організується за одинадцятимісячним циклом навчання у відповідності з курсами бойової підготовки (за родами авіації), програмами бойової підготовки родів військ та спеціальних військ з урахуванням виконання завдань несення бойового чергування в системі протиповітряної оборони держави.

11 місяців

Підготовка Військово-Морських Сил ЗС України організується

корабельного складу – з урахуванням виконання завдань під час походів кораблів, несення бойового чергування, заходів міжнародного військового співробітництва та термінів судноремонту

військ берегової оборони – відповідно до циклів та періодів підготовки у Сухопутних військах ЗС України; морської авіації відповідно до порядку підготовки авіаційних підрозділів Повітряних Сил ЗС України.

Підготовка військових частин (підрозділів) оперативного (бойового), технічного, тилового та медичного забезпечення організується

відповідно до циклів та періодів підготовки у Сухопутних військах ЗС України з урахуванням особливостей їх функціонального призначення, особливостей підготовки та умов обстановки. При цьому відповідні начальники (командири) можуть уточнювати терміни та зміст їх підготовки.

Підготовка штабів та військових частин резервів

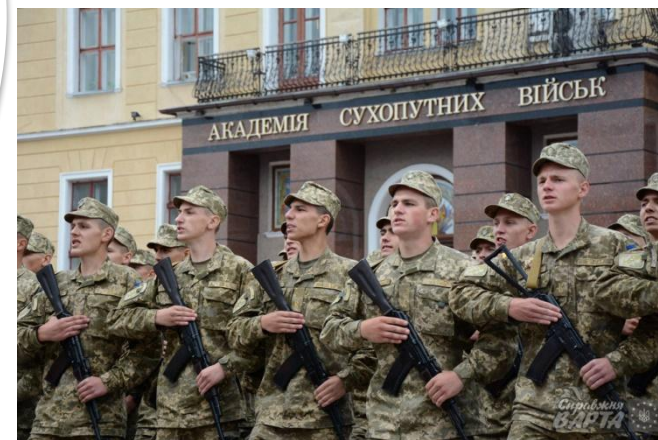
шляхом підготовки особового складу, призначеного до організаційного ядра військових частин резерву. Для цього з формувачами резервів проводяться командно-штабні мобілізаційні навчання з практичною подачею визначеного обсягу мобілізаційних ресурсів на навчальні збори.

Підготовка військових фахівців (змінного складу) у ВВНЗ (ВНП ЗВО), наукових установах здійснюється

за стандартами вищої освіти відповідних спеціальностей з урахуванням досвіду ведення АТО (ООС), змін у формах і способах ведення операцій (бойових дій), прийнятих на озброєння нових зразків ОВТ, впровадження стандартів НАТО

Підготовка постійного складу у ВВНЗ (ВНП ЗВО), наукових установах та навчальних центрах

організовується за програмами підготовки та стандартами індивідуальної підготовки.

Підготовка змінного складу у навчальних центрах здійснюється

за державним стандартом професійно-технічної освіти щодо здобуття військовослужбовцями рядового та сержантського (старшинського) складу військової служби за контрактом професії відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей, військовослужбовцями строкової військової служби – відповідно до їх здібностей, а також перепідготовка та підвищення їх кваліфікації для потреб ЗС України.

Підготовка постійного складу у ВВНЗ (ВНП ЗВО), наукових установах та навчальних центрах організовується
за програмами підготовки та стандартами
індивідуальної підготовки

Висновки до другого питання

1. Для організації бойової підготовки у підрозділі (військовій частині), для забезпечення воєнної та в цілому національної безпеки України необхідно чітко визначення їм завдань в мирний час та особливий період з врахуванням правового поля їх застосування (правових режимів надзвичайного і воєнного стану) виходячи з реальних та потенційних загроз, досвіду проведення АТО (ООС) на сході країни.

2. Організація бойової підготовки повинна включати сукупність взаємозалежних елементів, які утворюють визначену цілісність і єдність, що функціонує в інтересах військового виховання і військового навчання військовослужбовців та військовозобов'язаних (резервістів), злагодження органів управління і військ (сил) для ведення як бойових дій так і виконання інших завдань відповідно до їх призначення з метою забезпечення національної безпеки держави

Висновки по лекції

1. Бойова підготовка є основою повсякденної діяльності військ. Вона проводиться безперервно, послідовно, систематично, планомірно і цілеспрямовано як у мирний, так і у воєнний час (особливий період).

2. Зміст бойової підготовки обумовлюється положеннями Воєнної доктрини України, Концепцією підготовки Збройних Сил України, призначенням військової частини, особливостями родів військ, які входять до її складу, умовами дислокації військової частини.

3. Основна мета бойової підготовки – забезпечення постійної бойової готовності військ (сил) і органів управління на основі озброєння військовослужбовців військово-професійними знаннями, формування у них стійких навичок й умінь ефективного застосування бойової техніки і озброєння, розвитку уміння майстерно діяти у різноманітних бойових і навчально-бойових тактичних ситуаціях.

Висновки по лекції

4. Від якості проведення бойової підготовки значною мірою залежать боєготовність та боєздатність військ. Головна роль в організації бойової підготовки належить офіцерам.

5. Майбутнім військовим керівникам тактичної ланки необхідно вміти вести пошук нових форм і методів організації та виконання завдань щодо досягнення якісних параметрів у підготовці військ (сил) через систему морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України, чому і буде присвячено наступне заняття «**Морально-психологічне забезпечення бойової підготовки у підрозділі**».

Завдання на самостійну підготовку

1. Доопрацювати навчальний матеріал.

2. В робочі зошити записати вимоги до організації бойової підготовки в підрозділах ЗС України.

Наступне заняття Т. 3. Заняття 2.

Методика роботи заступника командира підрозділу з МПЗ в ході проведення МПЗ бойової підготовки.

Хід і результати збройної боротьби безпосередньо залежать від ступеня моральної готовності та психологічної стійкості військовослужбовців

(Концепція морально-психологічного забезпечення підготовки та ведення операцій (бойових дій) Збройних Сил України.)

Затверджена наказом МОУ від 5.05.1999р. №142

Дякую за увагу!